

Ouwehand

verzoekt de regering, het transport van levende varkens naar slachthuizen in Rusland niet meer toe te staan,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Ouwehand. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 143 (31700-XIV).

Minister **Verburg**: Voorzitter. Ik bedank de Kamer voor haar inbreng die is verwoord door mevrouw Ouwehand. Ik denk overigens niet dat zij namens de gehele Kamer heeft gesproken. Ik bedank haar voor het mij toedichten van opnieuw een eigenschap van een dier, namelijk het huilen van krokodillentranen. Ik zou willen vragen waar ik dat kunstje zou kunnen leren, maar ik maak er geen gewoonte van. Ik ben daarvoor overigens ook een veel te opgewekt en optimistisch ingesteld mens.

Zij vraagt in haar motie eigenlijk naar de bekende weg. Ik zet in Europees verband in op het maximeren van het transport van levende dieren op acht uur. Ik heb dat een- en andermaal aan de Kamer toegezegd. Ik heb ook al eerder aangegeven dat ik op zichzelf geen groot voorstander ben van het transporteren van slachtdieren naar Rusland, maar dat ik dat juridisch niet kan tegenhouden. Dat is geen onwil, maar dat kan op dit moment gewoon niet. Wij werken in Europees verband hard aan de evaluatie en de vernieuwing van die richtlijn. Ik stel extra eisen aan het dierenwelzijn en de behandeling van dieren tijdens dat transport, maar ik kan het op dit moment niet tegenhouden. Ik kom hierop terug bij de behandeling van de Wet dieren.

Dit alles overwegende, ontraad ik de Kamer de aanvaarding van deze motie.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): Voorzitter. Gelukkig is er maar één motie ingediend, zodat wij heel even de tijd hebben om dit uit te debatteren. Het gaat namelijk om een motie die al is aangenomen door de Kamer en die de minister niet wil uitvoeren. Ik heb al even aangegeven wat de geschiedenis daarvan was. De minister zegt dat zij juridisch niet kan optreden. Ik begrijp dat, want het was haar eigen partij die deze blokkade heeft opgeworpen. Ik begrijp dat zij daar als minister dan niet zelf met een geloofwaardig verhaal kan komen om dat dan toch open te breken. Vervolgens helpt de Kamer haar daarbij. De minister wil die transporten niet. Dus de Kamer neemt een motie aan waarin de regering wordt gevraagd om opnieuw de mogelijkheid te creëren om aanvullende regels te stellen. En dan is die motie aangenomen en dan zeggen wij: nou hupsakee, de vlag kan uit, wij kunnen die transporten dus tegenhouden. En dan zegt de minister nog: ik kan het niet. Die Gezondheids- en welzijnswet voor dieren ligt er gewoon! Het is er zo doorheen! Iedereen is ervoor. Even een aanpassing, klaar!

Minister **Verburg**: Als dat uw toezegging is met betrekking tot de Wet dieren, dan zou ik zeggen: be my guest! Dan maken wij hier vanmiddag nog een deal. Dat kan een heleboel uren voor u en voor mij in deze Kamer schelen. Wat dat betreft, pak ik dus graag een uitgestoken hand op.

Maar u stelt, zoals wel vaker, de zaak iets te eenvoudig voor. U weet dat. Ik heb dat regelmatig met u gewisseld. Ik blijf bij mijn overwegingen en ik ontraad de aanvaarding van deze motie.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): Voorzitter. Ik concludeer dat de minister én de wens van de Kamer én haar eigen wens negeert. En wat de Wet dieren betreft: dat is een heel vals spelletje. De Kamer zit te wachten op haar antwoorden naar aanleiding van de vragen die zij heeft gesteld. Dus als het de minister menens is dat wij dat er snel doorheen zouden moeten fietsen, dan had zij eerder moeten optreden met haar ministerie. Zij heeft nú die mogelijkheid met de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. De minister komt ook op andere terreinen nog met wetsvoorstellen die over die wet gaan. Dat kan dus ook voor de varkenstransporten.

Minister **Verburg**: Voorzitter. Mevrouw Ouwehand stelt de gang van zaken te eenvoudig voor. Er is eerder wetgeving vastgelegd. Zij weet hoeveel zorgvuldigheid en tijd een verandering van een wet kan nemen. Dat is ook in dit geval een feit. Ik heb gezegd wat mijn inzet is. Die inzet zal onverminderd zijn, maar deze motie op deze wijze ontraad ik echt.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is het **debat** naar aanleiding van een algemeen overleg op 8 april 2009 over **de paardenhouderij**.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): Voorzitter. Ik heb een aantal moties en zal er snel doorheen gaan. De eerste motie luidt als volgt.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de minister van LNV het kabinetsbeleid voor het welzijn van paarden invult middels een welzijnsplan van de sector;

constaterende dat alleen al 200.000 particuliere paardenbezitters niet zijn aangesloten bij een bond en dat slechts een derde van de maneges is aangesloten bij de koepelorganisatie FNRS, waarmee het bereik en de invloed van de Sectorraad Paarden beperkt is;

constaterende dat de minister van LNV dit gat in het welzijnsbeleid wil vullen door middel van voorlichting;

overwegende dat voorlichting alleen effectief kan zijn ter ondersteuning van andere beleidsinstrumenten zoals directe regulering en dat voor een serieus welzijnsbeleid dus aanvullende beleidsinstrumenten nodig zijn;

constaterende dat landen zoals Denemarken en

Mevrouw Ouwehand (PvdD)

© M. Sablerolle – Gouda

Zwitserland reeds wettelijke normen hebben vastgesteld voor de huisvesting en verzorging van paarden;

verzoekt de regering, een paardenbesluit te ontwikkelen en hiertoe de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren aan te passen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Ouwehand en Van Velzen. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 279 (28286).

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): De minister wil inzetten op onderwijs. Dat lijkt ons goed, maar dan moeten er wel normen zijn.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat opleidingen in de hippische sector een belangrijke rol kunnen spelen bij de verbetering van het welzijn van paarden;

verzoekt de regering, normen te ontwikkelen voor de scholing op het gebied van de paardenhouderij, zoals de opleidingen voor verzorgers en instructeurs,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Ouwehand. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 280 (28286).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt de regering, met voorstellen te komen om een einde te maken aan het transport van (hobby)paarden naar het buitenland voor de slacht,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Ouwehand. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 281 (28286).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt de regering, te komen tot een verbod op paardenmarkten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Ouwehand. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 282 (28286).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de Raad voor Dierenaangelegenheden concludeert dat diverse cosmetische ingrepen die worden toegepast op paarden negatieve effecten hebben op hun welzijn;

verzoekt de regering, cosmetische ingrepen bij paarden als het afscheren van tastharen, het uitscheren van oren en het scheren van de vetlok niet langer toe te staan,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Ouwehand. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 283 (28286).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat prikkeldraad zorgt voor een verhoogd risico op ernstige verwondingen bij dieren;

verzoekt de regering, met voorstellen te komen voor het uitfaseren van prikkeldraad,

Ouwehand

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Ouwehand. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 284 (28286).

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): Ik heb gemerkt dat de heer Waalkens over het laatste onderwerp een soortgelijke motie zal indienen. Wij zullen zo kijken of wij nader tot elkaar kunnen komen.

De **voorzitter**: Het is een hele prestatie dat u zo veel moties bijna binnen de twee minuten hebt kunnen indienen.

De heer **Waalkens** (PvdA): Voorzitter. Wij hebben een goed debat gehad over het plan van aanpak voor de paardenhouderij. De minister heeft gezegd dat zij de meeste aanbevelingen uit het plan van aanpak wil overnemen. Er bleef één puntje liggen, dat over het prikkeldraad gaat.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat in de snelgroeïende paardensector prikkeldraad nog regelmatig als afscheiding voor paardenweiden gebruikt wordt, terwijl bekend is dat paarden zeer ernstig verwond raken als ze tegen prikkeldraad aanglijden of erin vasthaken;

constaterende dat de Sectorraad Paarden een plan van aanpak aan de Kamer heeft gepresenteerd waarin wordt geadviseerd, prikkeldraad als omheining van paardenweiden uit te faseren en dat de regering heeft toegezegd, in overleg met de Sectorraad een aantal aanbevelingen verder uit te werken;

overwegende dat er voldoende alternatieven voor prikkeldraad voorhanden zijn;

overwegende dat toepassing van alternatieven moet passen in het landschap;

verzoekt de regering om ook de aanbeveling met betrekking tot prikkeldraad over te nemen en te komen met een maatregelenpakket voor het uitfaseren van prikkeldraad als omheining van paardenweiden;

verzoekt de regering, daarbij een leidraad te ontwikkelen voor het gebruik van alternatieven passend in het landschap,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Waalkens, Snijder-Hazelhoff en Van Velzen. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 285 (28286).

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): Ik ondersteun de motie van de heer Waalkens vanzelfsprekend. Als wij het dan toch over prikkeldraad hebben, kunnen wij net zo goed het algehele gebruik van prikkeldraad proberen uit te faseren, zodat wij niet de ene week over prikkeldraad om geitenweiden spreken en de andere week over prikkeldraad om schapenweiden. Ik zeg dit mede gezien het feit dat prikkeldraad in het buitengebied nog regelmatig leidt tot verwondingen, bijvoorbeeld onder roofvogels die er tijdens hun vlucht in vast komen te zitten. Mag het breder? Dan trek ik mijn motie in. Wat is de bedoeling van de heer Waalkens?

De heer **Waalkens** (PvdA): Wij hebben het ingebracht als onderdeel van de aanbevelingen van de Sectorraad. In die zin dacht ik dat wij de eerste stap konden zetten om het in de paardensector goed te regelen. De motie heeft twee medeondertekenaars. Het lijkt mij collegiaal om met de mede-indieners van de motie te kijken of wij prikkeldraad misschien kunnen uitfaseren, en dan niet alleen als omheining van paardenweiden.

De **voorzitter**: Ik begrijp dat u hiermee aankondigt wellicht de motie te wijzigen.

De heer **Waalkens** (PvdA): Ja.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter. Ik kan kort zijn. Ik heb in het algemeen overleg duidelijk gemaakt waar de SP-fractie staat. Ik heb dan ook de motie van mevrouw Ouwehand medeondertekend, waar het gaat om het vastleggen van welzijnseisen in een paardenbesluit. "Gerda's paardenbesluit", dat klinkt echt heel goed. Ik heb nooit durven dromen dat wij hier in de Kamer standpunten over prikkeldraad zouden gaan innemen, maar nu is het toch zover gekomen. De motie van collega Waalkens – van prikkeldraad naar leidraad – heb ik van harte medeondertekend. Een algeheel verbod op prikkeldraad gaat mij iets te ver. Ik heb vaak bij mij in de achtertuin mensen aan de poort gehad met slechte intenties en ik denk dat prikkeldraad in sommige situaties best wel handig is. Ik ben dus niet voor een algemeen verbod.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): Voorzitter. Ik zal bekennen dat ik, toen ik de motie opstelde, inderdaad ook wel aan situaties dacht in stedelijk gebied waar prikkeldraad geen groot gevaar voor dieren hoeft te vormen. De bedoeling van de motie – dan weet mevrouw Van Velzen dat ook – is dat ik de minister uitnodig om daar mogelijkheden voor te schetsen. Het gaat mij vooral om het buitengebied, waar dieren er last van kunnen hebben. Dan horen wij wel wat de minister daar aan oplossingen voor ziet.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Dat is een goede verheldering. Het maakt uw positie duidelijker. U bent dus ook niet voor een algemeen verbod op prikkeldraad.

De heer **Ormel** (CDA): Voorzitter. Begrijp ik uit de woorden van mevrouw Van Velzen dat de SP-fractie voor prikkeldraad is als het tegen mensen is, en tegen prikkeldraad als het voor dieren is?

Van Velzen

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Dat hebt u heel goed begrepen.

De **voorzitter**: Dank u wel.

Wij wachten even tot de minister alle moties heeft gekregen en de beantwoording kan beginnen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Minister **Verburg**: Voorzitter. Ik dank de leden voor de moties die zij hebben ingediend. Een aantal van de moties hebben wij vorige week eigenlijk inhoudelijk reeds behandeld. Het aanvaarden van de motie-Ouwehand/Van Velzen op nr. 279 met verzoek om een paardenbesluit te ontwikkelen en daarvoor de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren aan te passen, ontraad ik. Ik heb in het algemeen overleg al gezegd dat ik de Sectorraad Paarden heb uitgenodigd en uitgedaagd om voor 1 augustus van dit jaar met een uitvoeringspakket te komen. Ik weet hoe gemotiveerd de Sectorraad Paarden is om zowel georganiseerde als niet georganiseerde paardenhouders, paardensporters en paardenliefhebbers erbij te betrekken. Ik vind het nu te voorbarig. Zij zijn echt aan de beurt om een en ander te doen. Om nu te zeggen dat zij worden wordt bedankt voor hun grote inzet en hun bereidheid om verder te gaan en dat ik nu met wetgeving kom, gaat mij te ver. Ik ontraad het aanvaarden van deze motie.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): Tijdens het algemeen overleg was mij al gebleken dat de minister dit voorstel niet steunt. Wat mij tegenvalt, is dat zij niet ingaat op de zorgen die door een grote groep Kamerleden is geuit. Een groot aantal mensen is niet aangesloten. Als zij de Kamer vraagt om even te wachten tot het actieplan beschikbaar is, zou je verwachten dat de Kamer dan weet op basis van welke criteria zij zo direct die beslissing kan nemen. Is de minister dan ten minste bereid om haar afrekenbare doelstellingen en ambities mee te delen aan de Kamer zodat zij kan beslissen of een paardenbesluit nodig is of niet en of de inzet van de minister voldoende is?

Minister **Verburg**: Dat kan de Kamer allemaal beoordelen nadat de Sectorraad Paarden met het voorstel is gekomen op 1 augustus. De Sectorraad Paarden was vertegenwoordigd tijdens het algemeen overleg, dus die heeft alles gehoord wat u en andere volksvertegenwoordigers hebben gezegd en wat ik in reactie daarop heb gezegd, mevrouw Ouwehand. Men weet dat het mij serieus is en men weet nu ook dat het de Kamer serieus is om een aantal concrete stappen te zetten.

Ik weerleg en weerspreek de suggestie die u hier vandaag weer hebt gedaan, namelijk dat paardenhouders of paardenliefhebbers die niet georganiseerd zijn niet weten hoe zij zorgvuldig met paarden en pony's moeten omgaan of dat zij überhaupt niet goed met paarden en pony's omgaan. Dat is een veronderstelling die ik verre van mij werp. Ik heb gezegd dat de meeste mensen die een paard of een pony aanschaffen dat weloverwogen doen. Zij hebben ook zeer nadrukkelijk de bedoeling, de inzet en de aanpak om zorgvuldig om te gaan met paardenwelzijn en de gezondheid van paarden en pony's.

De **voorzitter**: Mevrouw Ouwehand, dit is allemaal uitgebreid aan de orde geweest in het algemeen overleg.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): De minister legt mij een suggestie in de mond die ik hier niet heb gedaan. Daar wil ik afstand van nemen. Ik wil haar vragen om zich te baseren op de cijfers.

De **voorzitter**: U hebt hierbij afstand genomen. Wij gaan het debat niet overdoen.

Minister **Verburg**: Het stelt me weer gerust dat mevrouw Ouwehand ook eens afstand kan nemen van suggesties die zij zelf wekt.

Ik kom nu op de motie op nr. 280 waarin de regering wordt verzocht normen te ontwikkelen voor scholing op het gebied van de paardenhouderij zoals opleidingen voor verzorgers en instructeurs. Die zijn er voluit. In het groene mbo-onderwijs zijn onderwijsrichtingen gericht op de paardenhouderij. Er zijn ook al einddoelen opgesteld. In het kader van de Regeling kennisverspreiding en innovatie groen onderwijs financier ik het A-programma Paardenhouderij van de Groene kennis Coöperatie. Verder hebben de KNHS en andere paardenorganisaties zelf ook opleidingstrajecten die zij zeer zorgvuldig uitvoeren. Ik acht deze motie overbodig.

In de motie op nr. 281 wordt de regering verzocht om met voorstellen te komen om een einde te maken aan het transport van hobbypaarden naar het buitenland voor de slacht. Ik heb in een vorig VAO al gezegd dat ik mij ervoor inzet om de transportduur terug te brengen tot maximaal acht uur. Dat geldt ook voor paarden. Ik kan dat nu niet verbieden, maar ik zal het bepleiten en zien te bereiken in Europees verband. Ik ontraad dus het aannemen van deze motie op dit moment.

In de motie op stuk nr. 4 wordt de regering verzocht om te komen tot een verbod op paardenmarkten. Ook dit onderwerp is uitvoerig aan de orde geweest tijdens het algemeen overleg. Mevrouw Ouwehand weet dat de Algemene Inspectiedienst op paardenmarkten controleert. Dat gebeurt onder andere op het welzijnsaspect. Er wordt overigens niet alleen op paardenmarkten gecontroleerd maar ook op evenementen. Het beeld van de Algemene Inspectie wat betreft de manier waarop met dieren wordt omgegaan en het welzijn van dieren is op dit moment bevredigend. Dat betekent dat ik geen aanleiding zie om paardenmarkten te verbieden. Ik ontraad derhalve het aannemen van deze motie.

De motie op stuk nr. 5 betreft cosmetische ingrepen bij paarden. Ik heb gemeld dat de sectorraad concrete voorstellen zal doen voor het verbeteren van het welzijn van paarden. Dit is een punt dat in dat verband aandacht verlangt. Ik meen dat de sector goed op weg is. Zij moeten de tijd krijgen om hun verbeteringsvoornemens te concretiseren en in te voeren. Op dit moment acht ik een verbod daarom te ver gaan. Ik ben wel van mening dat het onderwerp past binnen het aandachtspakket dat rond 1 augustus het licht zal zien en dat ik vervolgens aan de Kamer zal zenden. Ik ontraad dus het aannemen van deze motie.

De volgende motie betreft het verbod op prikkeldraad. Mevrouw Ouwehand heeft later verduidelijkt wat haar bedoeling ermee is. Zij wil inderdaad het gebruik van prikkeldraad voor dieren verbieden. Voor mensen acht zij het wel toelaatbaar. Ook dat is weer een boeiende constatering. De houder dient zich goed te informeren

Verburg

over de juiste omstandigheden voor weidegang. Ik stel vast dat bij het overgrote deel van de weiden waarin paarden en andere dieren lopen ook nu al geen prikkeldraad wordt gebruikt. Ik ontraad het aannemen van deze motie.

In de overgang naar de motie op stuk nr. 7 van de heer Waalkens, die is medeondertekend door mevrouw Snijder-Hazelhoff en mevrouw Van Velzen, wijs ik er op dat de sectorraad Paarden voornemens heeft om het gebruik van prikkeldraad uit te faseren. Ik zal mij graag op de hoogte stellen van hun voorstellen ten aanzien van de uitfasering. Ik meen dat wij daar stap voor stap toe zullen moeten overgaan, hoe gering het gebruik van prikkeldraad ook is. Ook een leidraad voor alternatieven die in het landschap passen, acht ik een punt van bespreking. De sectorraad Paarden zou zelf de mogelijkheden moeten bekijken om met voorstellen te komen. Anders zal ik hen op het idee brengen dan wel zelf het initiatief hiertoe nemen. Dat betekent dat ik het oordeel over de motie-Waalkens/Snijder-Hazelhoff/Van Velzen aan de Kamer laat.

Hiermee heb ik gereageerd op alle ingediende moties.

De **voorzitter**: Uw beantwoording heeft mevrouw Ouwehand geprikkeld.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): "Geprikkeld". Dat is een leuke term in het verband van het prikkeldraad. De minister trekt een gekke conclusie. Ik zou het voor mensen wel prima vinden. Een klein rondje langs de woordvoerders heeft mij geleerd dat iedereen wel eens een prikkeldraadincident is overkomen of iemand kent die in het prikkeldraad terecht is gekomen. Ik benadruk dus dat ik ook het aanbrengen van prikkeldraad in de buurt van plaatsen waar kinderen spelen, een heel slecht idee vind. De minister weet best dat mevrouw Van Velzen en ik ons bij de uitfasering niet richten op een randje prikkeldraad op een bedrijventerrein. Maar alle andere gevallen waar dieren bij betrokken zijn – ik heb het dus niet alleen over paarden, maar ook over geiten, spelende kinderen en wilde vogels die in het prikkeldraad vast komen te zitten – moeten wij toch niet willen? Verder wijs ik erop dat de Sectorraad Paarden letterlijk aan de overheid heeft gevraagd: wilt u ons helpen bij het prikkeldraadprobleem, want eigenlijk willen wij dat daarvoor maatregelen worden getroffen? Op twee punten klopt dus het betoog van de minister niet.

Minister **Verburg**: Zo zie je maar dat een VAO tot boeiende ontboezemingen kan leiden. Mevrouw Ouwehand heeft het over geitjes, schapen, kalfjes, kinderen en andere dieren die je niet achter prikkeldraad moet houden. Ik vind dat een boeiende beschouwing.

Bij mijn reactie op de motie-Waalkens heb ik gezegd wat ik heb gezegd. Ik ben graag bereid om met de Sectorraad Paarden te bezien wat nodig is om langs zorgvuldige lijnen te komen tot uitfasering van prikkeldraad en infasering van omgevingsvriendelijke en in het landschap passende alternatieven.

De **voorzitter**: Ik denk te mogen begrijpen dat zowel mevrouw Ouwehand als de minister niet bedoeld heeft om kinderen onder dieren te scharen.

Minister **Verburg**: Het viel mij op dat mevrouw

Ouwehand dat wel deed. Daarom sprak ik over een ontboezeming.

De **voorzitter**: U deed het ook.

Minister **Verburg**: Nee, ik herhaalde wat mevrouw Ouwehand zei.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): Ik heb zeker ook niet bedoeld kinderen onder dieren te scharen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Over de moties, ook de moties die zijn ingediend tijdens de vorige twee VAO's, wordt aanstaande dinsdag gestemd.

De vergadering wordt van 18.08 uur tot 20.00 uur geschorst.

Aan de orde is het **spoeddebat** over **de slechte zorg in een verpleeghuis**.

Mevrouw **Agema** (PVV): Voorzitter. Niemand hier aanwezig heeft de diagnose van verpleeghuisarts Hoekstra eergisteravond in NOVA gemist. Zij stelde vast dat door personele tekorten in onze verpleeghuiszorg situaties zijn ontstaan die zij inhumain noemde.

Zij gaf het voorbeeld van een bejaarde man die 24-uurs hand-in-handzorg nodig had. Het personeel kon niet – weliswaar met de beste bedoelingen, zo benadrukte dokter Hoekstra – in die behoefte voorzien. De man werd 's nachts met een zweetband vastgebonden op bed. De urineretentie werd niet opgemerkt en zo stierf hij op een nacht in verpleeghuis Jan Bonga te Amsterdam aan het begin van de 21ste eeuw een marteldood. Wellicht weten mijn collega's in deze Kamer of de staatssecretaris een beter woord dan "marteldood" te bedenken. Zo niet, dan is een van de conclusies van dit debat dat in onze verpleeginrichtingen ouderen de marteldood sterven als gevolg van personeelstekorten.

De voorbeelden van zorgprofessionals die niet langer instaan voor de kwaliteit van zorg voor onze ouderen stapelen zich op: vijf verpleegsters bij Huis in de Duinen, tien verpleeghuisartsen bij De Zorgboog en nu weer drie gedesillusioneerde verpleeghuisartsen die zijn vertrokken uit Jan Bonga.

Dokter Fortuijn was een van de artsen die ontslag nam bij Jan Bonga. Zij legde de verantwoordelijkheid voor het personeelsprobleem bij de politiek. Zij wees erop dat onze schande des te groter is, omdat de demente ouderen van nu dezelfde mensen zijn die de welvaart van dit land na de oorlog hebben opgebouwd. Zij veronderstelde dat deze schande misschien kon worden verklaard vanwege het feit dat de politiek niets te duchten heeft van de bevolkingsgroep van demente ouderen. Die mensen staan immers niet morgen hier op het Plein te demonstreren.

Ik heb eigenlijk maar één vraag toe te voegen aan de even eenvoudige als heldere politieke analyse van dokter Fortuijn. Hoe is het mogelijk dat zo'n grote misstand – de onmenselijke omstandigheden waarin onze ouderen hun laatste jaren doorbrengen en sterven – met een zo voor